

Magdalena Gumkowska

"Zprávy Památkové Péče", r. 53
(1993) : [recenzja]

Ochrona Zabytków 47/2 (185), 229-235

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**„Zprávy Památkové Péče”. Wydaje Ministerstwo Kultury Republiky Czech w wydawnictwie „Jalna”. Ukazuje się 10 razy w roku.
Rocznik 53 (1993)**

Zeszyt 1, stron 40, ilustracje

Z. Novák, *Lednicko–valtický areál jako významný doklad krajinářské tvorby ve střední Evropě* (Założenie lednicko–waltické jako znaczący dokument kształtowania krajobrazu w Europie Środkowej), s. 1–7, il. 9, Zsfg. Historia majątków w Lednicy i pobliskich Walticach, związanych z rodem Lichtensteinów. Przedstawienie kształtowania się założenia parkowego w dobie baroku i w XIX wieku. Prezentacja działalności architektów — Josefa Kornhäusela i Franza Engela. Przykłady małej architektury.

J. Kaigl, *O prohlášení lednicko–valtického areálu na jižní Moravě za krajinou památkovou zónu* (Uznanie lednicko–waltického założenia w południowych Morawach za zabytkową strefę krajobrazową), s. 7. Uzasadnienie uznania założenia lednicko–waltického za strefę chronioną. Wskazanie na konieczność przeprowadzenia szczegółowych badań oraz otoczenia ochroną środowiska naturalnego.

M. Suchomel, *Sochařské repliky Ignáce Františka Platzera* — 2. (Repliki rzeźb Ignacego Franciszka Platzera — 2), s. 8–13, 17 il. Omówienie trzech grup rzeźb przedstawiających postać św. Jana Nepomucena ze wskazaniem na określone cechy kompozycyjne — dynamikę postaci, wielkość rzeźb i kompozycję krzyża oraz ksiąg.

M. Zdarsky, *Odcizené obrazy z českých a moravských zámků* (Obrazy skradzione z czeskich i morawskich zamków), s. 14–18, il. 7. Omówienie strat i prezentacja niektórych obiektów skradzionych z czeskich kolekcji zamkowych, m.in. prac Jana Kupeckiego, Bartholomea Sprangera, Nicolasa de Largilliere'a.

J. Nováček, *Činnost Stálé Komise ministerstva kultury České republiky pro hodnocení kulturních památek ve 2. polovině roku 1991* (Działalność Stałej Komisji Ministerstwa Kultury Republiky Czech ds. Klasyfikacji Zabytków w drugiej połowie 1991 r.), s. 19–21, il. 5. Prezentacja obiektów zakwalifiko-

wanych do wpisu oraz tych, które rekomendacji nie otrzymały.

V. Girsá, *Rekonstrukce poutního areálu na Křížové hoře v Českém Krumlově* (Rekonstrukcja zespołu pątniczego na Krzyżowej Górze w Czeskim Krumlowie), s. 22–26, il. 8. Historia obiektu budowanego w dwu etapach w XVIII w. i zdewastowanego jeszcze w XIX w. Omówienie prac konserwatorskich przeprowadzonych w 1990–1991.

J. Sommer, *Poznámky k výkladu stavebního vývoje několika středověkých kostelů v jejížnějším cípu Čech* — 4 (Uwagi na temat wybranych kościołów średniowiecznych w najbardziej wysuniętym na południe rejonie Czech — 4), s. 27–28, il. 3. Kolejny z cyklu artykuł, tym razem poświęcony pomieszczeniom takim jak kostnica przykościelna, miejsce wylewania nieczystości, skrytka oraz magazyn (depozytarium).

K. Kuča, *Obnova barokních fasád loveckého zámku Karlov u Čimelic, okres Písek* (Odnowa fasad barokowego zamczeku myśliwskiego Karłow koło Czimelic, powiat Písek), s. 29–31, il. 7. Krytyczna ocena wykonanych w latach osiemdziesiątych prac konserwatorskich w jednym z najciekawszych założeń pałacowo–parkowych.

K. Vach, *Rolleimetric moderní fotogrammetrický systém* (Rolleimetric — nowoczesny system fotogrametryczny), s. 31–32, il. 2. Prezentacja systemu firmy Rollei Fototechnik GmbH und KG, Braunschweig.

D. Líbal, *Úloha nového díla v historickém prostředí* (Zadania nowego obiektu w historycznym środowisku), s. 32–33. Problemy współczesnej architektury i urbanistyki przy wprowadzaniu nowej zabudowy w istniejące środowisko architektoniczne. Uzasadnienie potrzeby respektowania zasady *pars pro toto*.

M. Masak, *„Společná řeč”* („Wspólny język”), s. 35–36. Rewaloryzacja zabytkowych zespołów miejskich w kontekście problemów związanych z „po-

rozumiewaniem się” z organami administracji państwowej.

M. Benešová, *Téma: Soudobá architektura a památková péče* (Temat: Współczesna architektura a ochrona zabytków), s. 35–36. Sprawozdanie z posiedzenia architektów i plastyków w Morawanach w listopadzie 1992 r. na temat architektury współczesnej i jej związków z ochroną zabytków.

K. Ksandr, *Máme se stydět za své 19. století?* (Czy mamy się wstydić XIX wieku?), s. 36. Omówienie tematyki sympozjum w Pilźnie w marcu 1992 r. na którym wskazano na konieczność zrewidowania dotychczasowych ocen i rozpoczęcia badań w dziedzinach dotąd pomijanych, takich jak szkolnictwo i nauka, życie kulturalno–społeczne wsi czeskiej.

RECENZJE I BIBLIOGRAFIA, s. 36

J. N., *Výstava Josefa Schulze v obnoveném Rudolfinu* (Wystawa Josefa Schulza w odnowionym Rudolfinum), s. 37–38, il. 1. Wystawa monograficzna architekta J. Schulza, współtwórcy Rudolfinum, jednego z najcenniejszych obiektów neorenesansu praskiego. Pierwsza monograficzna wystawa poświęcona architekturze XIX w.

P. Jerie, J. Štulc, *K významnému životnímu jubileu univ. prof. Ph. Dr. Huga Rokyty* (W związku z jubileuszem prof. dr Hugo Rokyty), s. 39, il. 1. Artykuł okolicznościowy z okazji 80–lecia urodzin.

LISTY, s. 40

Zeszyt 2, stron 40, ilustracje

J. Vybírál, *K umělecké výzdobě Rudolfinu* (Na temat wystroju artystycznego Rudolfinum), s. 41–47, il. 10. Omówienie historii rekonstrukcji Domu Artystów w Pradze, usytuowanego na nabrzeżu Welta-wy, niegdyś siedziby konserwatorium, galerii obrazów, muzeum ar-

tystyczny—przemysłowego oraz sali koncertowej.

D. Líbal, P. Macek, A. Lišková, *Kostel sv. Mikuláše v Čechovicích na Horšovskotýnsku, evropská záhada gotické architektury* (Kościół św. Mikołaja w Czechowicach w okolicach Horszowskiego Tyna, europejska zagadka architektury gotyckiej), s. 48–54, il. 10. Historia obiektu z XIV w. i jego związki z architekturą francuską i niemiecką. Omówienie prac zabezpieczających przeprowadzonych w 1988 r. Szczegółowa analiza budowlana obiektu ze wskazaniem na stosowany odmienny rodzaj cegły.

D. Vokolková, *Krádež v návěsní kapli* (Kradzież w kapliczce wiejskiej), s. 55–56, il. 5. Przedstawienie obiektu skradzionego z kapliczki przydrożnej we wsi Welke Nepodrzice powiat Pisek.

K. Kuča, *Románská podoba kostela sv. Prokopa ve Starém Bydžově* (Romańska forma kościoła św. Prokopa w Starym Bydźwie), s. 57–61, il. 8. Zsfg. Studium historyczne obiektu opracowane w oparciu o nowe badania architektoniczne i budowlane. Szczegółowa analiza przekształceń budowlanych i próba nowego datowania obiektu. Znaczenie Bydźwa dla regionu na przełomie XII i XIII w.

J. Slavík, *Zapomenutá grotta* (Zapomniana grotta), s. 62–63, il. 2. Opis grotty w zespole waldsztejskim w Jicinie powstałej w latach 1630–1634 i porównanie jej do odmiennego rozwiązania kulisowej grotty w pałacu waldsztejskim w Pradze.

M. Horyna, L. Reml, *Barokní město Restatt, jeho dějiny a přítomnost* (Barokowe miast Restatt, jego dzieje i dzień dzisiejszy), s. 63–69, il. 14. Zsfg. Rewaloryzacja historycznych zespołów miejskich na przykładzie Rastatt w Niemczech. Wskazanie na związki z tradycją europejską, zwłaszcza wiedeńską i francuską. Omówienie ciekawych dokonań i kwestii wprowadzania nowoczesnej architektury do zabytkowej zabudowy; strefy dla pieszych.

O. Jankovec, *Dny evropského dědictví 1992* (Dni Europejskiego Dziedzictwa Kulturowego 1992), s. 70–71. Obchody European Heritage Days w Czechosłowacji po przystąpieniu do Rady Europy.

D. Líbal, *Československé památky a památková péče* (Zabytki Czechosłowacji i ich ochrona), s. 72–73. Artykuł prezentujący relacje pomiędzy kulturą

a sferą ochrony zabytków na przestrzeni wieków i w kontekście tradycji zabytkoznawczej.

J. Štulc, *Současný stav a perspektivy péče o architektonické památky v České republice* (Stan obecny i perspektywy ochrony zabytków architektury w Republice Czech), s. 73–74. Wpływ polityki i ideologii na kształtowanie postaw wobec dziedzictwa kulturowego.

A. Vošahlík, *Regenerace historických měst a památková péče — seminář britských odborníků v Československu* (Rewaloryzacja miast historycznych a ochrona zabytków — seminarium brytyjskich specjalistów w Czechosłowacji), s. 75.

D. Sedláková, *Nejzajímavější myšlenky ze semináře s britskými odborníky, konaného 12.5.1992 v Pálffyho paláci* (Najciekawsze wątki seminarium z udziałem brytyjskich specjalistów, które odbyło się 12 maja 1992 w pałacu Pálffyego), s. 76. Rola państwa w ochronie zabytków. Prawidłowe planowanie przestrzenne i strategia rewaloryzacji historycznych zespołów miejskich.

— r—, *Technické památky v Hamburgu* (Zabytki techniki w Hamburgu), s. 76. Praska wystawa pt. „Denkmalort Fabrik — obiekty przemysłowe pod ochroną”. Dokumentacja wybranych fabryk niemieckich.

L. Procházka, *Jihočeska lidová architektura* (Południowoczeska architektura ludowa), s. 77, il. 2. Wystawa typowego budownictwa drewnianego uwzględniająca również elementy etnograficzne (wystrój domostw, obyczaje).

— mm—, *Bestiae triumphantes aneb jak přicházíme o kulturní dědictví* (Bestiae triumphantes albo jak tracimy dziedzictwo kulturowe), s. 78. Wystawa na zamku w Kladnie na temat dewastacji zabytków architektury w Czechach.

Dv, Vod, Jubileusz mgr Milady Novakovej związanej z ochroną architektury ludowej, s. 78.

DYSKUSJE, s. 79–80

Zeszyt 3, stron 40, ilustracje

V. Razím, *K počátkům flankovací soustavy v české pevnostní architektuře* (Na temat początków systemu flankowania w czeskiej architekturze obronnej), s. 81–88, il. 5. Zsfg. Artykuł o charakterze historycznym prezentujący najciekawsze obiekty czeskie na

szerekim porównawczym tle europejskim. Autor omawiając umocnienia praskiego zamku zwraca uwagę, że są one niedocenionym do dziś pierwszym „importem” systemu flankowania. Inne omówione obiekty to: zamek Roudnice, Konošpitzie, umocnienia miasta Kolina, Jihlawa, Czaławia i Pisku.

J. Kaigl, *Kostel sv. Mikuláše v Čechovicích* (Kościół św. Mikołaja w Czechowicach), s. 89–100, 19 il. Zsfg. Analiza architektoniczna obiektu na tle historii; wskazanie na związki z architekturą francuską.

Kradzieże Dziel sztuki, s. 101–104, Zsfg.

Informacja o skradzionych obiektach.

P. Jerie, *Rekonstrukce Domu umělců — Rudolfina* (Rewaloryzacja Domu Artystów — Rudolfinum), s. 105–112, il. 8. Prezentacja jednego z najważniejszych dla czeskiej kultury obiektów dziesiętnastowiecznej Pragi — Rudolfinum na nabrzeżu Wełtawy. Omówienie prac konserwatorskich i budowlanych. Adaptacja wnętrza do licznych funkcji reprezentacyjnych.

A. Schubert, *K problematice střechních krytin* (Na temat pokryć dachowych), s. 113–116, il. 4. Analiza stosowanych pokryć dachów pod kątem ich zastosowania w obiektach zabytkowych. Krytyczna ocena Alukrytu — blachy aluminiowej oraz asfaltowej dachówki. Wskazanie na potrzebę zachowania tradycyjnego pokrycia dachu charakterystycznego dla danego kraju czy regionu.

Z. Procházka, *Nové poznatky v oblasti „nevýznamných” památek jihozapádních Čech* (Nowe dane na temat „mało znaczących” zabytków w południowo-zachodnich Czechach), s. 117–121, il. 9. Prezentacja obiektów, którym do tej pory poświęcano stosunkowo niewiele uwagi, m.in. twierdze w Czechowicach, Zahorzanach, Ujeździe, Hlohowej, majątek ziemski Srbice.

J. Varhaník, *Pozůstatky románského zastřešení kostela sv. Martina v Bernarticích* (Pozostałości romańskiego dachu w kościele św. Marcina w Bernarticach), s. 122–124, il. 3, Sum. Badania nad

techniką budownictwa wczesnego średniowiecza. Wskazanie na nowy etap w rozbudowie kościoła na przełomie XII/XIII w. Szczegółowa analiza konstrukcyjno–architektoniczna.

D. Stehlíková, *Seminář o sv. Ludmile w Mělniku* (Seminarium o św. Ludmile w Mielniku), s. 124. Sprawozdanie z seminarium zorganizowanego przez księcia Jerzego i Bettinę Lobkowitz.

RECENZJE I BIBLIOGRAFIA, s. 125–126

A. Vošahlík, *18 dben: Mezinárodní den památek a sídel* (18 kwietnia — Międzynarodowy Dzień Zabytków), s. 126. Okolicznościowa notatka prezentująca system ochrony zabytków w Czechach i obecną sytuację w tej dziedzinie w skali kraju i regionu.

– nl–, *Výstava z díla Josefa Zitka v Karlových Varach* (Wystawa dokonania Józefa Zitka w Karlowych Warach), s. 126–127, il. 2. Wystawa prac jednego z najznakomitszych architektów czeskich XIX w. (1832–1909) autora kolumnady w Karlowych Warach, a także współautora Rudolfinum (razem z Josefem Schulzem) i Teatru Narodowego w Pradze (skończył tę budowlę po Schulzu).

M. Brožovský, *Za Oldřichem Radou* (Wspomnienie o Oldřichu Radzie), s. 128. Artykuł okolicznościowy poświęcony wybitnemu zabytkoznawcy.

Zeszyt 4, stron 40, ilustracje

J. Noll, J. Varhaník, *K obnově kostela sv. Jakuba Většího ve Vroutku* (Na temat odnowy kościoła św. Jakuba Większego we Wroutku), s. 129–145, il. 27. Zsfg. Raport z przeprowadzonych w ciągu 30 lat prac konserwatorskich. Wskazanie na błędy interpretacyjne i braki w badaniach. Omówienie poniesionych kosztów.

J. Herout, *K úpravám oken kostela ve Vroutku* (Na temat przekształceń okien w kościele we Wroutku), s. 145. Przyczynek do przebudowy kościoła i przeróbek okien w oparciu o pozyskane źródła historyczne.

D. Líbal, *Kostel sv. Jakuba Většího ve Vroutku — smutný doklad primitivního neopurismu* (Kościół św. Jakuba Większego we Wroutku — smutne świadectwo prymitywnego neopuryzmu), s. 145–146. Omówienie działań konserwatorskich i wskazanie na konieczność pełnej rewaloryzacji za-

bytku w oparciu o nowe źródła. Krytyczna ocena dotychczasowych prac, prowadzonych w duchu purystycznym.

M. Radová–Štiková, *K popisu kostela ve Vroutku* (Kilka uwag o kościele we Wroutku), s. 146–147. Przyczynek do historii obiektu kilkakrotnie już od drugiej połowy XIX w. prezentowanego w literaturze fachowej. Analiza konstrukcji i niektórych elementów wystroju tego romańskiego obiektu.

J. Štulc, *Zkušenosti a mementa z obnovy kostela sv. Jakuba Vestsiho ve Vroutku* (Doświadczenia i przestrogi dotyczące odnowy kościoła św. Jakuba Większego we Wroutku), s. 147–149. Podsumowanie dotąd nie doprowadzonej do końca odnowy romańskiego kościoła ze wskazaniem słabych punktów tych działań, a mianowicie purystycznych założeń i „estetycznych ulepszeń”, zwłaszcza w drugim etapie prac w latach pięćdziesiątych naszego stulecia.

D. Sedláková, *Vroutecké napomenutí* (Przestroga z Wroutka), s. 149–150. Krytyczna ocena rewaloryzacji kościoła we Wroutku.

J. Zavřel, *Stavební materiál kostela sv. Jakuba Většího ve Vroutku* (Materiał budowlany kościoła św. Jakuba Większego we Wroutku), s. 150. Informacja o materiale kamiennym stosowanym przy budowie kościoła.

S. Flesar, *Stanovisko k příspěvku „K obnově kostela sv. jakuba Většího ve Vroutku”* (Głos w kwestii artykułu „Na temat odnowy kościoła św. Jakuba Większego we Wroutku”), s. 150. Refleksja na temat „sił i środków” służb konserwatorskich. Wskazanie na brak koncepcji ochrony zabytków w okresie czterdziestolecia, subiektywizm i strach przed odpowiedzialnością przy podejmowaniu decyzji związanych z pracami przy ochronie zabytków, ignorowanie problemów organizacyjnych, a w konsekwencji brak prawidłowo prowadzonych prac dokumentacyjnych i możliwości wykonawczych.

V. Nejedlý, *Počátky státém organizované ochrany památek v rakouské monarchii a dnešek* (Początki państwowej ochrony zabytków w monarchii austriackiej a dzień dzisiejszy), s. 151–156, il. 4. Prezentacja początków zabytkoznawstwa w monarchii austro–węgierskiej. Aktywność Centralnej Komisji w Wiedniu i przedstawienie formowania się w drugiej połowie

XIX w. państwowej struktury administracyjnej ochrony zabytków. *Kradzieže děl štuki*, s. 157–158, il. 5. Zsfg. Informacje o skradzionych obiektach.

E. Šimůnková, P. Kozany, *Petrifikace dřeva s polychromii polymerací metylmetakrylátu* (Petryfikacja drewna polichromowanego przy pomocy radiacyjnej polimeryzacji metakrylanem metylu), s. 159–161, il. 2. Przedstawienie kolejnych etapów prac: przygotowanie próbek drewna polichromowanego i ich petryfikacja tzn. utwalenie, badanie wpływu petryfikacji na uszkodzone drewno przy zmianach wilgotności środowiska.

J. Josefík, *EUROCARE — mezinárodní setkání v Rakousku o restaurování* (EUROCARE — międzynarodowe spotkanie w Austrii na temat konserwacji), s. 162–163. Sprawozdanie ze spotkania w Wiedniu w dniach 16–18 września 1992 r. Tematem były prace konserwatorskie prowadzone przy malowidłach ściennych epoki renesansu. Problemy czyszczenia i zabezpieczania monumentalnych malowideł.

V. Nejedlý, *Restaurování historických povrchů stavebních památek v Rakousku* (Restaurowanie historycznych fasad w zabytkach architektury w Austrii), s. 163. Sprawozdanie z międzynarodowego seminarium w Helsinkach.

– jpu–, *Italské renesanční bronzy* (Włoskie brązy renesansowe), s. 164–165, il. 3. Relacja z wystawy.

J. Bukovský, *Výstava Jeskyně Cosquer — 20 000 lat pod mořem* (Wystawa „Jaskinia Cosquer” — 20 000 lat pod morzem), s. 166. Relacja z wystawy w Muzeum Historycznym w Marsylii w 1992 r., na której zaprezentowano wielki zbiór kolorowych fotogramów oraz wyniki prac archeologicznych.

D. Vokolková, *Skvosty umění chované v Sasku* (Klejnoty sztuki skrywane w Saksonii), s. 167. Notatka na temat wystawy w Salzburгу prezentującej wybitne dzieła europejskiego średniowiecznego złotnictwa.

– tny–, *Stavební veletrh FOR ARCH' 93* (Targi budownictwa FOR ARCH' 93), s. 168. Notatka na temat targów w Pradze poświęco-

nych budownictwu i architekturze. Temat przewodni — energia, ekologia, odnowa.

Memorandum o historických sídlech a architektonickém fondu Českého státu (Memorandum w sprawie siedzib historycznych i architektury państwa czeskiego), s. 168. Problemy zachowania i zabezpieczenia dóbr kultury w Czechach, państwie, które zajmuje przodujące miejsce w Europie w tradycji ochrony zabytków.

Zeszyt 5, stron 40, ilustracje

Z. Dragoun, *Středověké podlahy a dlaždice z břevnovského kláštera* (Średniowieczne posadzki i płyty kamienne z brzeznowskiego klasztoru), s. 170–176, il. 9. Artykuł o klasztorze na Brzeznowie w Pradze — jednym z najznakomitszych zabytków architektury na terenie Czech, obchodzącym w 1993 r. tysiąclecie swego założenia. Relacja z prac archeologicznych w 1991–1992, w wyniku których pozyskano cenne informacje na temat średniowiecznego wyglądu klasztoru oraz odkryto fragmenty gotyckich posadzek. Omówienie znalezisk i próba rekonstrukcji ceramiki (wzory, kompozycje).

M. Horyna, *Barokní „znovuzaložení“ benediktinského kláštera v Břevnově* (Barokowe „odrodzenie się” benedyktyńskiego klasztoru na Brzeznowie), s. 177–186, il. 9. Zsfg. Studium historyczne klasztoru benedyktyńców, zniszczonego w czasie wojen husyckich, odbudowanego pod rządami opata Wolfganga Zelendera i Otomara Zinke. Prezentacja relacji pomiędzy zleceńdawcą i użytkownikiem obiektu a architektem. Prace architektów P.I. Bayera, K. Dientzenhofera oraz K.I. Dientzenhofera. Szczegółowa prezentacja architektoniczna kościoła św. Małgorzaty w zespole klasztornym.

D. Stehliková, *Zlatnické práce z břevnovské pokladnice* (Złotnictwo ze skarbnicy w Brzeznowie), s. 187–191, il. 4. Uwagi na temat konserwacji cennych przedmiotów wotywnych i liturgicznych: pateny św. Wojciecha, relikwiarza, psalterza św. Małgorzaty, dwu domowych ołtarzyków Matki Boskiej i Chrystusa oraz tzw. ołtarzyka opata Sartoriusa.

Z. Chudárek, *Benediktinský klášter v Břevnově — devastace a obnova* (Be-

nedyktyński klasztor w Brzeznowie — dewastacja i odnowa), s. 192–202, il. 15. Przedstawienie losów obiektu dewastowanego przez wiele dziesiątków lat. Problemy związane z wysiedleniem użytkowników zabytkowego zespołu architektonicznego — archiwum MSW, magazynów zbożowych, zakładu pogrzebowego. Określenie zakresu prac i programu konserwatorskiego oraz kwestii finansowych.

M. Pavlík, *Problémy rekonstrukce areálu břevnovského kláštera v Praze* (Problemy rekonstrukcji zespołu klasztoru brzeznowskiego w Pradze), s. 202. Dyskusja wokół programu konserwatorskiego, prezentacja odkrytych elementów, omówienie funkcji zespołu architektonicznego.

M. Suchomel, *K restauraci osmi dřevorežeb a čtyř kamenných soch M. V. Jäckla v Břevnově* (Na temat restauracji ośmiu drewnianych i czterech kamiennych rzeźb M. V. Jäckla w Brzeznowie), s. 203–206, il. 10. Przedstawienie badań materiałowych drewna, przemaalowań malarskich i kamienia wybranych rzeźb oraz zabiegów konserwatorskich.

J. Řehák, V. Cílek, J. Hromas, *Břevnovský klášter — historický odvodňovací systém, jeho průzkum a rekonstrukce* (Klasztor brzeznowski — historyczny system odwadniający, badania i rekonstrukcja), s. 207–210, il. 5. Omówienie systemu kanalizacyjnego. Udział prac speleologicznych w nowoczesnych badaniach i pracach konserwatorskich.

RECENZJE I BIBLIOGRAFIA,
s. 211–213.

Zeszyt 6, stron 40, ilustracje

P. Preiss, *Reinerovy fresky v pražském klášterze křižovníků* (Freski Reinerja w praskim klasztorze zakonu św. Krzyża), s. 217–220, il. 2. Studium historyczne fresków W.W. Reinerja w kościele św. Franciszka z 1722 r. Malowidła w kopule z latarnią (Sąd Ostateczny) oraz na ścianach (postacie Ewangelistów).

L. Dědková, *Mariánský sloup v Ostravě* (Słup Panny Marii w Ostrawie), s. 221–225, il. 4. Dzieje obiektu autorstwa Francisco Pacheco, malarza, cenzora inkwizycji i autora „Sztuki malarzkiej” z 1694 r.: słup zdemontowany na skutek interwencji politycznych władz miasta w latach sześćdziesiątych — w 1992 r. powrócił na swoje miejsce.

Okazja do refleksji na temat stosunku systemu politycznego do ochrony cennych zabytków.

J. Petrů, *Nové heslo pro slovník památkové péče* (Nowe hasło do Słownika Ochrony Zabytków), s. 226–227, il. 3. Dywagacje na temat hasła „synopia”. Propozycja wprowadzenia opisu dotyczącego 1) barwnika czerwonego pochodzenia nieroślinnego, 2) szkicu malowanego pędzlem przed wykonaniem klasycyngnego fresku oraz 3) transferu, który stanowi samoistne dzieło artystyczne.

V. Girsá, *Rekonstrukce horní části věže Novoměstské radnice v Praze* (Rekonstrukcja górnej części wieży ratusza nowomiejskiego w Pradze), s. 228–230, il. 2.

A. Stretti, V. Girsá, *Rekonstruování renesančních mříží věže Novoměstské radnice v Praze* (Rekonstrukcja renesansowych krat w wieży ratusza nowomiejskiego w Pradze), s. 230.

D. Sedláková, *Jak přišlo Nové Město pražské o hodiny na radnici* (Jak praskie Nowe Miasto utraciło zegar ratuszowy), s. 230. Komentarz do purystycznych tendencji, które doprowadziły w 1976 r. do usunięcia zegara. Wskazanie na konieczność rewizji takich działań, niekorzystnych dla obiektu.

J. Klimeš, B. Štverák, O. Vavřiková, *Rentgenfluorescenční analýza* (Analiza rentgenofluorescencyjna), s. 231–232. Znaczenie takiej analizy przy badaniu obiektów zabytkowych. Prezentacja wyników badań wybranych dzieł: miecza koronacyjnego, zwanego mieczem św. Wacława, przyłbicy św. Wacława, zbroi św. Wacława i miecza św. Szczepana.

J. Sommer, *K románské podobě kostela v Žabonosích* (W kwestii romańskiej proveniencji kościoła w Żabonosach), s. 233–234, il. 3. Relacja z podjętych w 1991 r. prac badawczych części romańskiego muru w kościele w Żabonosach (pow. Kolin).

I. Lehký, *Vnější hradební okruh hradu Rýzmburk, Osek* (Zewnętrzne mury obronne zamku Rizmburk, Osek), s. 234–237, il. 7. Przyczynek do badań nad systemem obronnym miast w północnych i północ-

no-wschodnich Czechach. Szczegółowa prezentacja obiektu na tle porównawczym.

K. Žurek, *K dataci, původu a donátorovi takzvané Michalské monstrance z Olomuce* (W kwestii datowania, pochodzenia i donatora tzw. monstrancji michałowej z kościoła w Ołomuńcu), s. 238–241, il. 5, Zsfg.

A. Kubíková, *Zrcadlovy a Maškarní sál českokrumlovského zámku* (Sala Zwierciadłana i Sala Maskarad na zamku w Czeskim Krumlowie), s. 241–243, il. 3. Rys historyczny zamku i studium dwu sal na zamku w Czeskim Krumlowie zachowanych w barokowej postaci.

M. Čech, *Barvy HERBOL na historických objektech v Praze* (Farby HERBOL na historycznych obiektach w Pradze), s. 245–246, il. 1. Prezentacja i omówienie właściwości farb Herboflex stosowanych na fasadach i na drewnie.

J. Hudeček, *Podpora památkové péče v Porýní-Vestfálsku* (Wspieranie ochrony zabytków w Nadrenii–Westfalii), s. 246–247. Problemy organizacji ochrony zabytków i działalności służb konserwatorskich (dokumentacja, finansowanie, ewidencja).

M. Benešová, *Soudobá architektura v historickém prostředí* (Współczesna architektura w środowisku historycznym), s. 248–249. Sprawozdanie z konferencji w kwietniu 1993 r. w Pradze. Ocena kreatywnych możliwości architekta działającego w środowisku historycznym. Problemy całościowej rewaloryzacji zabytkowych zespołów miejskich.

D. Líbal, *Možnosti a meze nové architektury v historickém prostředí* (Możliwości i ograniczenia nowej architektury w środowisku historycznym), s. 249–250. Kwestie zachowania proporcji pomiędzy dążeniami do nowoczesności a zachowaniem ścisłej więzi z tradycją urbanistyczną i estetyczną.

H. Němečková, *Zásady obnovy historických staveb* (Zasady odnowy budowli historycznych), s. 251. Relacja z seminarium w Pradze na następujące tematy: współczesne podejście do ochrony zabytków nieruchomości, zasady statycznego zabezpieczenia obiektów historycznych, wykorzystywania piwnic i parterów w obiektach historycznych (w tym zabezpieczanie wentylacji i ogrzewania), odnowy fa-

sad historycznych, a także podstawy prawne umożliwiające prowadzenie prac remontowych, zabezpieczenie prawne zabytków archeologicznych.

K. Charvátová, *Cistercké hospodářské objekty* (Zespoły cysterskie), s. 251–252. Sprawozdanie z konferencji we Francji na temat zespołów cysterskich (L' espace cisterien).

RECENZJE I BIBLIOGRAFIA, s. 252–255.

Memorandum na ochranu kulturniho dědictví České republiky a Slovenské republiky (Memorandum w sprawie ochrony dziedzictwa kulturowego Republiki Czech i Republiki Słowacji), s. 256. Tekst dokumentu uchwalonego na Walnym Zgromadzeniu Czechosłowackiego Komitetu ICOM.

Zeszyt 7, stron 40, ilustracje

J. Štulc, *Vztah památkové péče k soudobé tvorbě* (Stosunek ochrony zabytków do współczesnej twórczości), s. 257–263, il. 10. Prezentacja problemów nowoczesnej architektury i urbanistyki w obrębie historycznej zabudowy na przykładach rozwiązań w Pradze, Znojmie, Sokolowie.

V. Nejedlý, *Reverzibilita a mravní zodpovědnost při restaurování výtvarných děl* (Dwukierunkowość i odpowiedzialność moralna przy konserwacji dzieł sztuki), s. 264–267, il. 5. Problemy odpowiedzialności moralnej zabytkoznawcy i konserwatora za przeprowadzone działania, ingerujące w materię zabytku.

D. Líbal, *Sté výročí pražského asanačního zákona* (Setna rocznica praskiej ustawy asenizacyjnej), s. 268–269, il. 1. Analiza wybranych przykładów z architektury i urbanistyki Pragi i ocena fatalnych skutków tej ustawy dla obecnego kształtu miasta.

J. Noll, *Pražská asanace* (Praska asenizacja), s. 270–273. Skutki ustawy, która doprowadziła do przebudowy i nieodwracalnego zniszczenia wielu dzielnic Pragi: Josefowa (miasta żydowskiego), północnej części Starego Miasta, części miasta położonych na południe od Teatru Narodowego oraz dzielnic: Karlin, Žižkov, Winohrady.

J. E. Svoboda, *Vojtěšská a zderazská asanace na pražském Novém Městě* (Przebudowy kwartałów wokół ulic Wojtjieszkiej i Zderazskiej na Nowym Mieście), s. 273–278, il. 7. Kolejny przy-

czynek do prowadzonych w Pradze przebudów zmieniających układ urbanistyczny Nowego Miasta.

R. Wasserbauer, *Lišejníky na uměleckých kamenných památkách a způsob jejich likvidace* (Porosty na zabytkowych rzeźbach kamiennych i sposób ich likwidacji), s. 279–283, il. 5. Prezentacja skuteczności środków chemicznych Preventol BCM, Preventol A4/S, Preveltol A3, Diuron A6, Diuron R50, Schimmelstop, Biostab 35ML, Biostab 50L.

V. Matoušek, *Nález kosti ve zdivu kostela sv. Stanislava v obci Mořina* (Odkrycie kości w murze kościoła Św. Stanisława w gminie Morzina), s. 284–285, il. 3. Opis odkrycia dokonanego w 1991 r. (8 otworów, spośród których w 6 znajdowały się ludzkie kości).

P. Stránská, J. Pavelková, *Lidské kostrové pozůstatky ze zdi středověkého kostelíku v Mořině* (Kości ludzkie z muru średniowiecznego kościoła w Morzinie), s. 285. Próby kategoryzacji wiekowej i płciowej.

P. Sommer, *Interpretace nálezů lidských kostí ve zdivu kostela sv. Stanislava v obci Mořina* (Interpretacja obecności kości ludzkich w murze kościoła Św. Stanisława w Morzinie), s. 285–286.

M. Suhomel, *Poznámka k odcizení dřevorezéb z Debrže* (Uwagi na temat kradzieży rzeźb drewnianych z Debrza), s. 287–289, il. 7. Przyczynek do historii rzeźb skradzionych z kościoła Św. Barbary w Młodej Bolesławi–Debrze.

V. Ryšavý, *Zámek v Osvračině* (Zamek w Oswracinie), s. 289–290. Krótki rys historyczny obiektu, z którym związane jest nazwisko Franciszka Maksymiliana Kaňki.

V. Gírsa, *Podmínky vstupu soudobé architektury do historického prostředí* (Warunki pojawiania się współczesnej architektury w historycznym środowisku), s. 290–291, il. 1. Referat wygłoszony na konferencji w Pradze, wskazujący na konieczność zachowania proporcji pomiędzy tym co nowe, a tym co dawne.

J. Petrů, *Architekt a památky* (Architekt a zabytki), s. 292–295, il. 8. Prezentacja głównych myśli wystąpienia prof. Paolo Marconiego

z Rzymu o roli architekta na przestrzeni dziejów oraz dyskusja. Zakres prac restauratorskich i stosowanie nowych technologii. Etyczne i estetyczne aspekty prac przy obiektach architektonicznych.

A. Vošahlík, *Mezinárodní den památek a historických sidely*, (Międzynarodowy Dzień Zabytków i Siedzib Historycznych), s. 296. Notatka okolicznościowa.

RECENZJE I BIBLIOGRAFIA, s. 296

Zeszyt 8, stron 40, ilustracje

E. Dvořáková, *Technické památky* (Zabytki techniki), s. 297–298. Omówienie roli i znaczenia tych zabytków. Powstanie (w 1986 r.) sekcji ochrony zabytków techniki przy Muzeum Techniki w Pradze.

J. Vondra, *Počátky péče o technické památky, do roku 1981* (Początki ochrony zabytków techniki, do roku 1981), s. 298–300, Zsfg. Sytuacja i organizacja ochrony zabytków techniki w Czechosłowacji. Problemy ewidencji i dokumentacji.

Z. Rašl, *železářská vysokopeční hut' v Šindelově* (Wielkopieczowa huta żelaza w Szindelowej), s. 300–303, il. 5. Prezentacja pieca i zasad jego działania — wytop żelaza w wysokich piecach na węgiel drzewny.

T. Šenberger, *Schwarzenberské pivovary — příklad přestavby výrobních objektů* (Browary Schwarzenbergów — przykład przebudowy obiektów produkcyjnych), s. 304–307, il. 13, Zsfg. Historia browaru w Trzeboni i jego znaczenia dla miasta. Browary w Protiwinie i Českým Krumlovie.

P. Domanický, *Přečerpávací vodní elektrárna pod Černým jezerem na Šumavě* (Elektrownia wodna nad jeziorem Czarnym na Szumawie), s. 308–312, il. 7, Zsfg. Opis obiektu z 1930 r. wykorzystującego energię rzeczek i strumieni Szumawy.

M. Strakoš, *Československé továrny na dusíkaté látky 1927–1945* (Czechosłowackie fabryki materiałów azotowych (1927–1945), s. 313–316, il. 6, Zsfg. Rys historyczny i znaczenie kompleksu fabrycznego dla regionu.

Z. Jaroš, A. Franc, *Podaři se zachránit památky na jihlavské dolování stříbra?* (Czy uda się uratować zabytki związane z wydobywaniem srebra w okolicach Jihlavy?), s. 317–320, il. 4, Zsfg.

Badania stanu i charakterystyka złóż, a także rozważenie możliwości zachowania wyrobisk jako obiektów zabytkowych.

K. Kuča, *Tereziánský kataster český jako pramen k topografii technických staveb v 18. století* (Tereziański kataster jako źródło topografii budowli technicznych w XVIII w.), s. 321, Zsfg. Informacja na temat katastru tereziańskiego zawierającego wiele cennych informacji o zabytkach techniki na ziemiach czeskich w majątkach ziemskich, klasztorach, na wsiach.

Y. Janková, *Konec skanzenu v Břežových Horách?* (Koniec skansenu w Brzeżowych Horach?), s. 322–324, il. 3, Zsfg. Historia kompleksu kopalń w okolicach miasta Prziбрам. Działania na rzecz zachowania Muzeum Górnictwa.

V. Jandaček, *Rekonstrukce vozovny Strěšovice* (Rekonstrukcja zajezdni Strzeszowice), s. 324–326, il. 3, Zsfg. Opis zabytkowej zajezdni mogącej być doskonałym miejscem na stałą ekspozycję historycznych pojazdów. Uwagi na temat zabytkowego budynku i możliwości jego wykorzystania.

P. Štastný, *Obnova secesního mostu v Chrastavě* (Odnowa secesyjnego mostu w Chrastawie), s. 327–328, il. 3. Prezentacja prac, zwłaszcza przy balustradach. Współpraca z austriacką firmą Avenarius.

P. Kroupa, *Oprava mlýna v Budčicích na Sázaravě* (Prace w młynie w Budczicach na Sazawie), s. 328–329, il. 2. Informacja o pracach konserwatorskich w zabytkowym młynie z XIX w.

M. Skoumalová, *15. výročí ukončení provozu na železniční trati Velké Březno–Verneřice s odbočkou do Ústěka a jeho neobvyklé připomenutí* (15 rocznica zamknięcia ruchu kolejowego na trasie Velkie Brzeżno–Wernerzice z boczną do Usztieku i jego niezwykle odrodzenie), s. 329–330. Informacja o zrekonstruowaniu linii kolejowej w jej historycznej postaci, użytkowej i zabytkowej.

J. Merta, *K historii brněnského průmyslu* (Z historii przemysłu brneńskiego), s. 330. Notatka o wystawie w Brnie poświęconej zabytkom techniki i szkolnictwu przemysłowemu.

Z. Štěpán, *Soubor lidových staveb Vysočina v hornofalckém skanzenu* (Zespół budownictwa ludowego Wysoczi-
na w skansenie Neusath–Perschen),

s. 330. Informacja o wystawie na temat skansenu.

J. Sommer, *Hledání budoucnosti historických průmyslových staveb* (Poszukiwanie przyszłości dla historycznych obiektów przemysłowych), s. 331. Sytuacja zabytków techniki na pograniczu czesko–austriackim, m.in. problemy takich zabytków jak kolej na trasie Linz–Czeskie Budziejowice.

RECENZJE I BIBLIOGRAFIA, s. 331–332

Zeszyt 9, stron 40, ilustracje

D. Líbal, *Kolokvium Českého komitétu ICOMOS o sv. Janu Nepomuckém* (Kolokwium Czeskiego Komitetu ICOMOS o św. Janie Nepomucenie), s. 331, il. 1.

M. Suchomel, *Bozzetto Matthiase Rauchmüllera — efektní kompoziční předloha, I* (Bozzetto Mathiasa Rauchmüllera — efektowna propozycja kompozycyjna, I), s. 334–339, il. 9, Zsfg. Studium rzeźby w Jana Nepomucena na praskim Moście Karola. Prace Jana Brokoffa.

D. Líbal, *Sv. Jan Nepomucký — velký inspirátor hodnot výtvarných, urbanistických i krajinných v zemích blízkých i dalekých* (Św. Jan Nepomucen — wielki inspirator wartości artystycznych, urbanistycznych i krajobrazowych w krajach bliskich i dalekich), s. 340–343, il. 2, Zsfg. Czeska tradycja kulturowa i kultowa i miejsce w niej w. Jana Nepomucena.

J. Vinař, *Kaplička při silnici z Liběchova do želez — přesunutí a obnova* (Kapliczka przy drodze z Libiechowa do Żelaz — przesunięcie i odnowa), s. 344–345, il. 4, Zsfg.

J. Rathouský, J. Šrámek, *Vyšehradská pevnost — stavenbí materiály a jejich konzervace* (Twierdza Wysehrad — materiały budowlane i ich konserwacja), s. 346–350, il. 1. Zsfg. Opis badań próbek kamienia (piaskowca) i cegły wykorzystywanych do budowy twierdzy. Przedstawienie przyczyn znacznego zniszczenia materiałów budowlanych i metody konserwacji (stosowane środki chemiczne).

M. Blaha, *Systémy sanačních omítek podle norem SRN* (Tynki stosowane w RFN), s. 350–352. Omó-

wienie stosowanych tynków pod kątem ich oddziaływania i jakości; wykorzystanie tynków oczyszczających.

J. Kaigl, *Středověká stavební etapa kostela v Tisové u Tachova* (Średniowieczny etap budowy kościoła w Tisowej koło Tachowa), s. 352–354, il. 2, Zsfg. Krótkie studium historyczne kościoła z poł. XIV w.

K. Křížová, *Fürstenberska obrazová sbírka* (Kolekcja obrazów Fürstenbergów), s. 355–357, il. 6, Zsfg. Prezentacja niektórych obrazów z kolekcji, której początki sięgają połowy XVI w.; konieczność przeprowadzenia badań konserwatorskich.

P. Vácha, *Zvon v Brozánkách okres Mělník* (dzwon w Brozankach powiat Mielnik), s. 358, il. 1, Zsfg. Informacja na temat obiektu i wskazanie na jego kształt — głowy cukru — typowy dla zabytków z XII–XIV w.

J. Royt, *Nástěnné malby v kostele sv. Mořice u Annína* (Malarstwo ścienne w kościele św. Maurycego koło Annina), s. 359, il. 1. Informacja na temat odsłoniętych malowideł datowanych na XV w.

Z. Dragoun, J. Škabrada, *44. zasedání společnosti Arbeitsreis für Hausforschung* (44 posiedzenie Towarzystwa „Arbeitskreis für Hausforschung”), s. 360–363, il. 9. Sprawozdanie z posiedzenia w Belgii poświęconego problemom nowej architektury w historycznym środowisku urbanistycznym; liczne przykłady europejskich dokonań architektonicznych.

H. Kučerová, *Dokumentační a informační systém pro památkovou péči v SRN* (System dokumentacji i informacji dla potrzeb ochrony zabytków w RFN), s. 364–365.

J. Petrů, *Kulturní dědictví je ohroženo současností* (Dziedzictwo kulturowe jest zagrożone przez współczesność), s. 365. Sytuacja dóbr kultury we współczesnym świecie. Przypomnienie założeń Konwencji Haskiej.

RECENZJE I BIBLIOGRAFIA, s. 366–368

vrz, *Nová stálá expozice na hradě Rabí* (Nowa stała ekspozycja na zamku Rab), s. 364. Wystawa gotyckich i renesansowych pieców.

J. Sommer, *K aktuálním problémům památkové péče* (Na temat aktualnych problemów ochrony zabytków), s. 369. Sprawozdanie z seminarium w Pardubicach w październiku 1993 r.

O. Šefců, *Údržba a rekonstrukce památek* (Utrzymanie i rekonstrukcja zabytków), s. 370. Seminarium w Pradze zorganizowane przez Klub Techników. – mm–, *Valná hromada SPPP 1993* (Walne Zgromadzenie Związku Profesjonalnych Pracowników Ochrony Zabytków), s. 370. Informacja o posiedzeniu, którego tematem była nowelizacja ustawy o ochronie zabytków.

T. Kleister, *Památky a mládež* (Zabytki i młodzież), s. 370–371. Informacja o posiedzeniu Europa Nostra w Cardiff na temat włączenia młodzieży do ruchu na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego Europy.

VN, *Brněnský historik umění Eugen Dostál* (Brneński historyk sztuki — Eugen Dostal), s. 371–372. Notatka okolicznościowa w 50. rocznicę śmierci.

Zeszyt 10, stron 40, ilustracje

J. Royt, *Ikonografie svatého Jana Nepomuckého* (Ikonografia świętego Jana Nepomucena), s. 373–379, il. 4, Zsfg. Studium historyczne przedstawiające bogatą ikonografię św. Jana Nepomucena w kontekście badań i materiałów w katalogu F. Matscha z wystawy w Passau. M. Horyna, *Kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou* (Kościół św. Jana Nepomucena na Zielonej Horze w Zdziarze nad Sazawą), s. 380–388, il. 10, Zsfg. Studium poświęcone jednemu z najznakomitszych obiektów barokowych na terenie Czech.

I. Hlobil, *Nejstarší sochy sv. Jana Nepomuckého na severní Moravě* (Najstarsze rzeźby św. Jana Nepomucena w północnych Morawach), s. 389–392, il. 5. Zsfg. Omówienie rzeźb, z których najstarsza pochodzi z 1706 r., obiekty w Dolanach, Duderzowie, Horni Moseny, Nowe Hradeczne, Chudobnie i Wrażnej — analiza porównawcza i stan poszczególnych rzeźb.

L. Mlčák, *K ikonografii sv. Pavliny, barokní patronky Olomouce* (Na temat ikonografii św. Pauliny, barokowej patronki Ołomuńca), s. 393–399, il. 11. Zsfg. Prezentacja obrazu św. Pauliny pędzla Wacława Noska, a także obrazu J. J. Schmiedta. Omówienie innych zabytków związanych z postacią świętej na szerokim tle historycznym.

M. Rykl, *Tchořovice — povrchový průzkum tvrže* (Tchorzowice — powierzchniowe badania twierdzy),

s. 400–406, il. 17. Dzieje twierdzy w okresie gotyku, renesansu i baroku ze wskazaniem kolejnych przekształceń. Rozważania dotyczące prawidłowego wykorzystania obiektu.

E. Šimůnková, J. Novák, *Peryfikace dřeva opakovanou impregnací* (Petryfikacja drewna przy pomocy wielokrotnej impregnacji), s. 407–408. Zsfg. Prezentacja skuteczności roztworu Solakrylu BMX. Wpływ koncentracji roztworu na wynik przeprowadzonych impregnacji.

V. Nejedlý, *Sedmdesátiny prof. PhDr. Miloše Stehlika* (Siedemdziesięciolecie prof. dr. Milosza Stehlika), s. 409–410. Artykuł okolicznościowy wzbogacony o bibliografię prac profesora.

RECENZJE I BIBLIOGRAFIA, s. 410

V. Přebyl, *Monumenta rediviva aneb Památky znovuzrozené* (Monumenta rediviva lub zabytki przywrócone do życia), s. 411–412, il. 1. Informacja o wystawie w muzeum w Kladnie prezentującej prace konserwatorskie; popularyzacja działań na rzecz ochrony dziedzictwa przeszłości.

M. Mžýková, *Navrácené poklady. Restitution in integrum* (Powracające skarby. Restitution in integrum), s. 412. Informacja o wystawie na praskim zamku przedstawiającej problemy scalania rozbitych kolekcji świeckich i kościelnych.

A. Vošahlík, *Příprava návrhů památek do seznamů světového dědictví UNESCO v roce 1993* (Przygotowanie propozycji czeskich do wpisu na Listę Światowego Dziedzictwa w roku 1993), s. 412. Notatka informująca o wprowadzeniu na Listę w 1992 r. staromiejskich centrów Pragi, Czeskiego Krumlowa i Telcza. Prezentacja nowych obiektów proponowanych przez czeski Komitet UNESCO do wpisania na Listę w 1993 r.: dwóch dzieł J. B. Santiniego — kościoła Jana Nepomucena na Zielonej Górze w Zdziarze oraz kościół klasztorny Panny Marii w Kladrubach, centrum historycznego w Kutnej Horze wraz z katedrą św. Barbary oraz zespołu lednicko-waltickiego na południowych Morawach.

oprac. Magdalena Gumkowska